

- запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву на найбільш ерозійно небезпечних територіях, зокрема на землях сільськогосподарського призначення, консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;

- створення та відновлення полезахисних лісових смуг, захисних лісових насаджень на землях сільськогосподарського призначення (у ярах, балках, на пісках, уздовж берегів річок, водойм та на деградованих і забруднених сільськогосподарських угіддях);

- розроблення схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель та для підготовки обґрунтованих пропозицій у галузі земельних відносин.

Висновки та перспективи подальших розробок. Багатоплановість експлуатації землі як об'єкта господарської діяльності людини, її обмеженість у просторі, незамінність, невідтворюваність висувують на перший план проблему раціонального її використання та охорони. В разі неправильного використання землі, порушень правил агротехніки якість земель знижується, а родючість зменшується, тому сільськогосподарські підприємства повинні застосовувати певні організаційно-господарські, агротехнічні, меліоративні та гідротехнічні заходи щодо землі.

Заходи щодо раціонального використання земель та їхньої охорони дуже різноманітні й повинні здійснюватись комплексно, як єдина система, взаємно доповнюючи один одного і посилюючи дію всіх інших. Тому, передусім, потрібно, щоб кожний клаптик землі, кожне поле мало дбайливого господаря, адже від стану поля залежить не тільки його добробут, а й добробут наступних поколінь аграріїв.

Література

1. Березюк С.В. Сучасні проблеми землекористування в сільському господарстві / С.В. Березюк, Ю.Б. Березюк // Економіка АПК. – 2011. – № 5. – С. 47–53.
2. Бойко Л.М. Регулювання земельних відносин у сільському господарстві : [монографія] / Бойко Л.М. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 316 с.
3. Борщевський П.П. Підвищення ефективності використання, відтворення і охорони земельних ресурсів / Борщевський П.П. – К. : Наукова думка, 1998. – 240 с.
4. Залуцький І.Р. Організація раціонального використання і охорони земель в умовах здійснення земельної реформи / І.Р. Залуцький, Д.І. Гнаткович. – Львів : Вид-во ЛАДУ, 2007. – 160 с.
5. Лактіонова Г.П. Проблема раціонального використання земельних ресурсів / Г.П. Лактіонова // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління : матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 2002. – С. 243–245.
6. Петренко Ж.А. Умови та напрямки ефективного використання сільськогосподарських угідь / Ж.А. Петренко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2006. – № 4. – С. 198–201.
7. Ткаченко В.Г. Восстановит ли Украина статус житницы Европы? : [монографія] / Ткаченко В.Г. – К. : «Аристей», 2010. – 196 с.
8. Про державний контроль за використанням та охороною земель [Електронний ресурс] : закон України : прийнято ВР 05.11.2009 № 1708-VI, станом на 01 квітня 2012 р.] / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Формування організаційно-економічного механізму управління діяльністю підприємств в умовах глобалізації : [монографія / під заг. ред. М.В. Зось-Кіора]. – Луганськ : Елтон-2, 2011. – 246 с.

Надійшла 12.05.2012; рецензент: **д. е. н.** Гончаров В. М.

УДК 330

І. М. МИХАЙЛОВСЬКА, Н. А. СОРОЧИНСЬКА

Хмельницький національний університет

КОНКУРЕНЦІЯ ЯК СТИМУЛ УТВОРЕННЯ НОВИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

В даній статті розглянуто умови і чинники, що сприяють формуванню нових фінансових послуг та продуктів, що на сьогодні є дуже актуальним питанням з погляду на важкий стан економіки України.

In this article the conditions and factors that promote the formation of new financial services and products that today is a very topical issue in view of the difficult economic situation in Ukraine.

Ключові слова: банк, бізнес, конкуренція, страхова компанія, фінансовий продукт, фінансовий ринок.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку фінансового ринку України підтверджують, що більшість вітчизняних банків та страховиків вже перейшли зі стану, коли їм доводилося вирішувати питання, виключно пов'язані з проблемами виживання, до питань розвитку бізнесу, співпраці, необхідності капіталізації, розширення інфраструктури, збереження своїх активів, створення нових нетрадиційних для українського ринку фінансових продуктів, і, відповідно, створення ефективної системи управління, яка б

відповідала реаліям сьогодення. У зв'язку з цим, об'єктивним є підвищення інтересу фінансових установ до питань оцінки конкурентної позиції по відношенню до конкурентів. Отже, актуальність даної теми пов'язана з необхідністю виявлення конкурентних переваг банків та страхових компаній, які дозволяють їм акумулювати більшу частину коштів на ринку фінансових ресурсів.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання конкуренції в фінансовій сфері розглядається в статтях таких авторів, як І. Ромашова, Т. Стубайло, О. Педалко, Ю. Заруба, Г. Зарічна, Т.Д. Гірченко, Л.О. Примостка, М.А. Гольцберг, Л.М. Хасанбек, О.Ф. Філонюк, В.І. Нечипоренко, С.Г. Журавин. В даних роботах відображена сутність банківської конкуренції, її чинники та особливості в сучасній Україні. Питання конкурентних переваг досліджували як іноземні, так і вітчизняні автори. Серед іноземних – М. Портер, Коліс Давид Дж. Серед українських та російських авторів – І. Лютий, О. Юрчук, О. Черняк, А. Камінський, А. Сайденов, С.А. Святков, В. Корнєв. В цих працях виокремлено напрями досягнення конкурентних переваг банків, окреслено ключові проблеми формування конкурентного середовища та обґрунтовано необхідність формування ефективної корпоративної стратегії. С.Г. Журавин визначає особливості конкуренції в страховій сфері, дає оцінку конкурентних переваг страхових компаній, визначає основні конкурентні орієнтири у діяльності страховиків та стратегічні завдання покращення конкурентних позицій вітчизняних страхових компаній. Про напрями підвищення ефективності діяльності банків та їх конкурентних переваг також пишуть такі автори, як О.А. Падалко та Н.М. Рогова.

Метою та завданням даної статті є проведення дослідження на економічному ринку України та визначення того, що конкуренція є головним мотиватором та причиною утворення нових фінансових послуг.

Виклад основного матеріалу. Сучасна ринкова економіка являє собою складний організм, що складається з різноманітних виробничих, комерційних, фінансових та інформаційних структур, які взаємодіють на тлі розгалуженої системи правових норм, і об'єднуються єдиним поняттям "ринок".

Центральним поняттям, що виражає сутність ринкових відносин є поняття конкуренції, що представляє собою найважливішу ланку всієї системи ринкового господарства [1]. Стимулом, що спонукає до конкурентної боротьби, є прагнення отримати якнайбільший прибуток.

Проблема конкуренції, перш за все в ринковій економіці, виступає в якості одного з глобальних питань економічної теорії. Конкуренція – це економічне змагання між суб'єктами господарської діяльності за можливість отримання максимуму прибутку і зміцнення положення на ринку.

Мета кожного банку – вибір і придбання клієнтом саме його конкретної послуги [2].

Саме наявність конкуренції викликає розширення кола наданих послуг, регулювання ціни на них до прийнятного рівня. Крім того, конкуренція стимулює банки до переходу до більш ефективних способів надання послуг, тобто забезпечує обстановку, сприятливу для їх розвитку і вдосконалення [3]. Не випадково у всіх країнах з розвинутою ринковою економікою існує законодавство про розвиток і підтримку конкуренції.

У США, наприклад, існує ціла низка законів, що забезпечують максимальну свободу конкуренції, а саме:

- Закон Шермана (1890р.), згідно з яким нижня межа монополізації визначена на рівні 60% контролюваного ринку;
- Закон Клейтона (1914р.), спрямований проти всіх видів цінової дискримінації;
- Закон про рівність при конкуренції у банківській справі [4].

Згідно з правилами антимонопольного законодавства Великобританії, монополія існує, коли 25% ринку того чи іншого продукту (послуги) знаходяться в одних руках або коли група спільно діючих осіб обмежує конкуренцію на цьому ринку.

У Німеччині активно діє Закон про недобросовісну конкуренцію (1909 р.). Фірми, що займають провідні позиції на ринку, є об'єктом спеціального контролю для запобігання зловживань і дискримінації [5].

В прагненні отримувати більші прибутки суб'єкти фінансового ринку України впроваджують нові фінансові продукти. Партнерські відносини між банками та страховими компаніями є взаємовигідними. Результатом такої співпраці є ряд нових послуг, які надаються клієнтам. Така тенденція є позитивною для вітчизняного ринку.

Розвиток національного страхового ринку і банківської системи відбувається в тісному взаємозв'язку. Зацікавлені взаємини банків і страхових організацій проявляються на етапі їх формування, коли засновниками страхових організацій виступають банки, а засновниками банків – страховики. Сформувалася і розширюється система банківського страхування, розділена на дві підсистеми. Перша охоплює об'єкти страхування та ризики, загальні для будь-яких підприємств (страхування майна підприємств, автострахування, страхування працівників від нещасних випадків, медичне страхування). Друга підсистема враховує специфіку банківської діяльності (страхування фінансових ризиків банку, страхування комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення в банківській сфері, страхування банків від злочинів, страхування від ризиків, пов'язаних з використанням пластикових карток в банківській сфері, страхування депозитів та ін.) Банки беруть участь в розрахунково-касовому обслуговуванні

страховиків, активному розміщенні їх ресурсів, просуванні страхових продуктів через свої філії та представництва. З іншого боку фінансові, матеріальні та кадрові ресурси страхових компаній використовуються для банківської діяльності [6].

Взаємовідносини банків і страхових організацій за кордоном характеризуються багатогранністю, багато їх форм привнесені у вітчизняну практику. Відмінна риса банківської діяльності за кордоном – допуск банків до проведення страхування банківських ризиків. Індустрія страхування серйозно протистоїть участі банків у страховій діяльності. Зарубіжні страхові компанії активно втручаються в найважливіші види банківської діяльності, стають серйозними конкурентами спеціалізованих кредитних установ. Все більше поширення отримує концепція «фінансового супермаркету». Тобто, прийшовши в банк (страхову компанію), клієнт може отримати будь-який вид фінансової послуги. Взаємне проникнення страхового та банківського капіталу веде до формування найбільших транснаціональних компаній, активи яких можна порівняти з активами найбільших транснаціональних корпорацій [7].

Перспективна сфера взаємовідносин банків та страхових компаній – перестрахування, коли страхові організації використовують банківські технології в перестрахуванні. З премій формується депозит, а страхове відшкодування є кредитом, що виплачується з акумульованих і майбутніх коштів на депозиті. Використання банківського потенціалу суттєво збільшить ємність національного страхового ринку і зменшить витік національного капіталу через перестрахування за кордон.

Висновки. В найближчі роки на фінансовому ринку України очікується сильна конкуренція в сегменті великих корпоративних клієнтів. Іноземні банки та страхові компанії володіють такими перевагами, як низька вартість ресурсів та великий досвід міжнародних операцій. При цьому, багато фінансових магнатів йдуть слідом за своїми корпоративними клієнтами.

Обороти цих компаній роблять банківське та страхове обслуговування їх бізнесу вельми прибутковою справою та дають серйозні підстави для виходу на український ринок.

Крім того, все більший інтерес для західних банків представляє роздрібний сегмент зі зростаючими доходами населення і не реалізованими потребами в кредитуванні. Купівля дешевого (за європейськими мірками) системного банку дозволяє одразу зайняти значну частку банківського ринку України в роздрібному сегменті, а значить отримати можливості розміщення своїх відносно недорогих коштів в масовому сегменті з високою нормою прибутку (оскільки ставки кредитування в Україні все ще значно вище середньоєвропейських).

Частка іноземного капіталу в страховому секторі України буде зростати і на відмітці в 30% не зупиниться.

Після вступу України до СОТ інтервенція банківського капіталу зі Сполучених Штатів та Євросоюзу (можливо з цього моменту у формі відкриття філій та дочірніх структур) збільшиться. При цьому саме європейські фінанси стануть основними гравцями на українському банківському ринку.

Така тенденція є невтішною для вітчизняних страхових компаній та банківських установ, тому що іноземні фінансові установи є більш розвиненими, досвідченими та пристосованими до конкуренції та боротьби за клієнта.

Літератури

1. Андрушків Н. Конкуренція як рушійна сила розвитку банківських послуг в Україні / Н. Андрушків // Наука молода. – 2007. – №8. – С. 76–79.
2. Падалко О. Чинники сучасної банківської конкуренції та їх особливості в Україні / О. Падалко // Банківська справа. – 2004. – № 2. – С. 61–64.
3. Конкурентні переваги банків // Вісник НБУ. – 2008. – № 9. – С. 20–25.
4. Тищенко О. Конкурентні переваги банків / О. Тищенко, Г. Лазаренкова, В. Сословський // Вісник НБУ. – 2008. – С. 20–24.
5. Науменкова С. Особливості формування сучасної моделі фінансової системи / С. Науменкова, О. Міщенко // Вісник НБУ. – 2006. – №11. – С. 28.
6. Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2007 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/ZVIT_NA_SAIT_2007pdf.pdf
7. Остафіль О.В. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні / О.В. Остафіль // Фінанси України. – 2004. – № 12. – С. 89–92.

Надійшла 04.05.2012